

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 „

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint minden közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Márczius tizenötödike.

Még csak két nap választ el bennünket márczius idusától, attól a szent ünnepnaptól a melyen minden derék magyar hazafi szívében fellobog a kegyelet lángja, hálával és rajongással áldozva dicső nagyjaink emlékezetének.

Sokkal több mint félszázada, hogy elhangzott a szabadság nagy riadója: „Talpra magyar”, s ime fölséges szava ma is betölti szívünket, ma is lángra gyulunk hallatára, ma is átérti, átérzi a nemzet kicsinje nagyja, öregje és apraja. A legendák könyvében örök időkre van felírva ez a nap. Ha évszázadok mulnak el, akkor is fényben fog ragyogni emléke s minél távolabb fut tőle az idő, annál ragyogóbb sugarat, glóriát fog látni körülötte a jövő idő emberisége. Most is előttünk ragyog minden fényességével, csodás, magasztos, lélek emelő mozzanataival a szabadságnak melegítő napja, látjuk még az alakokat, halljuk szavataikat, mint akkor, a mikor lángoló szavakra bilincseket tört szét a nemzet, egyetlen felhevülésében. Háromszáz esztendő rabbilincseit törték szét. Minden láncszem egy-egy drága életet kívánt, de a mű létre jött; a szabadság kivirult. Ezen a magyar földön millió meg millió ember léte akkor kezdődék, midőn te derültél rá a magyar hazára, ébresztő, részegítő lehelletteddel, hőőket nevelt sugárraddal, oh márczius 15-ike. Mikor a szabadság szózata szerte röppent a széles magyar hazán, egygyé fort a nemzet az örömben, az

ujjászületés, az átalakulás nagy örömeiben. Ezen az alapon épült fel az egységes Magyar nemzet.

Halkan suhog a márcziusi szellő

Ünnepre készülünk.

A szabadság ünnepére.

A magyar nemzet háromszáz éves politikai küzdelmeinek, társadalmi ujjaszületésének és ama szociális kialakulásnak ötvenhatodik évfordulója, a mely e napon a nemzet egységes és lelkes akaratnyilvánulásában diadalt aratott a sok százados elnyomatáson.

Mintegy álmomban gondolunk vissza most, arra a nagy napra. A nép milliói lettek akkor emberek a jobbágy bilincsek összeűződtek, szabaddá lettek az eszmék; a teljes állami függetlenség, és a teljes nemzeti testvériség megalkotása ez annak a nagy napnak legszentebb öröksége. Kétszeresen van oka mindnyájunknak, hogy a szokottnál nagyobb lelkesedéssel tegyen tanúságot a márcziusi eszmék szentségéről. Az emlékezés kegyelete mellett, márczius tizenötödikének tanulságaira most kivált szükség van. A nagyok példájára való visszaemlékezés ne engedje kialudni szívünkben a hazaszeretetet. Azt a szeretetet, a mely e vérrel áztatott földhöz köt bennünket szívünk minden dobbanásával. . .

Ez az eszményi szeretet, mely ott lobog minden igaz magyar ember szívében, ez szüli a hitet, egy szebb jövő reményébe vetett hitünket.

Adja a magyarok Istene, hogy ez a hit, ez a remény és ez a szeretet soha . . . soha el ne hagyjon bennünket.

Haladásunk érdekében.

V.

A legutóbb tartott közgyűlésből Petrozsény község képviselőtestülete az egész Zsilvölgy gazdasági érdekeit érintő alábbi feltételeket intézi a vármegye főispánjához: „Méltóságos Főispán Ur!

Tudva azt, hogy Méltóságod jóakaró gondoskodása kiterjed mindenre, ami e vármegye haladását, kulturális és gazdasági fejlődését előmozdítja; bátorkodunk Méltóságod nagybecsű figyelmét a petrozsényi, illetőleg az egész Zsilvölgy gazdasági viszonyaira a legmélyebb tisztelettel felhívni oly kérelemmel, hogy ezéltudatos és hatékony intézkedés által az állattenyésztés és mezőgazdaság fontos érdekét előmozdítani, fellendítésére közrehatni méltóztatnék.

Tudva levő tény, hogy a Zsilvölgy állattenyésztéssel, mezőgazdasággal foglalkozó őslakosai minden téren hátra maradva, nemcsak a talaj termőképességét nem használják ki okszerűen, hanem az itt divó állattenyésztés is oly alacsony fokozat áll, hogy állattenyésztésnek alig nevezhető.

Sokat és hasznosat lehetne tenni, különösen az állattenyésztés terén, helyes irányítással és okszerű intézkedések létesítésével.

Hogy mily irányban mutatkozik szükségesége a célra vezető gazdasági akció kifejtésének, arról Méltóságod és Hunyadvármegye mélyen tisztelt Gazdasági Egyesülete tudomással bír. És, midőn halványan vázoljuk az itt üzött ősi rendszert, mely állatkinzásnak inkább mondható, mint állattenyésztésnek; csak bizonyítékot kívánunk szolgáltatni arról, hogy figyelmen kívül nem hagyható fontos közgazdasági érdekek indokolják az itteni viszonyokhoz mért gazdasági tevékenység kifejtését.

A ló- és szarvasmarha-tenyésztésre bátorko-

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Márczius 15.

Oh déli nap, forró, magas, dicső!
Emléked szikra már csupán szívünkben;
De ezt a szikrát híven szitni jó
A nemzet ifja, vénje, mindenünnen,
A mult felejtve, ködben a jövő,
S te visszafénylesz még ránk tetűnten:
Idő, erőszak nem temethet el,
Oltárodd millió magyar kebel.

Föllobbansz évről évre égi szikra,
És a kit a te babérod övez,
Jármát lerázva oda áll a sikra,
S ez egy napon megint a régi lesz;
Az alku díját büszkén eltaszítja,
Halálra elszánt hőőket keres;
Megijfodik érezve gyulni lángod',
Hazája tavaszán nyer ifjúságot.

S az ifju, kit sorvaszt a kéz, a kegy,
Megedzve gyűri két kezét ökölbe;
Békót vert rá a csáb s az egyszeregy.
De lelkét a korszellem megem ölte:
Szép dal nyomán egyszer csak lépre megy,

Nyomor zsarnokság kardja függ fölötté;
De e napon csak arra esküszik,
Hogy a hazáé végleheletig.

Sivár úton jár mostan a magyarság,
Tikkadva küzdő vándorok vagyunk:
Hiába szántjuk más népek homokját,
Nem kél ki benne a mi ős magunk;
És itthon is forrásod, szent szabadság,
Csak délibáb, — epezt, ha szomjazunk.
Nagy márczius! Oh te régi álom,
Ódzisunk vagy e nagy pusztaságon!

Tagadja bár a kétkedő mosoly,
Hogy szikrát rejt a multnak szürke hamva:
Mig százezer nép így zarándokol,
Hiszek tebened nemzetem hatalma.
Szélsőndben áll ma a tüzes pokol,
De ha felénk fúj holnap bős viharja:
Majd megtanulja a ki ránk csaholt,
Hogy a magyar csak az még, aki volt!

Hornyák Dezső.

Emlékezés.

Mi történt márczius 15-én ez előtt ötvenhat esztendővel? Az ábrándok illatos ködéből, a hagyományok megszentelt jelszavából, a költészet virágaiból kilehet-e érteni tisztán, a mi valósággal történt?

Két nagy eseménye van ennek a napnak. Az

egyik Pesten, a másik Pozsonyban jött létre. Egyaránt fontos mind a kettő. A nemzet történetének ragyogó fejezete mind a kettő.

Pozsonyban e napon készült el az az országgyűlési határozat, mely által az osztályokra szakadozott magyar népből egy pillanat alatt megszületett a magyar nemzet, Az egységes magyar nemzet, a milyen volt Árpádnak honfoglaló serege.

A nemesség válla addig szűz volt, közteher azt nem nyomta még. Adót nem fizetett, közmunkát nem végzett, de azért minden jogot és szabadságot ő élvezett. E napon mondta ki a köztelhivvelést. E napon határozta el, hogy birtoka arányában magára veszi a köznép adóterheit s közmunka kötelességét. E napon engedte el a jobbágy robotot és tizedszolgáltatást. E napon tette szabaddá és független birtokossá a föld népét, a jobbágyot, az uraságok szolgáit. E napon lett a törvény előtt mindenki egyenlő.

Eddig sok terhes századon keresztül, nem volt natio hungarorum. Nem volt magyar nemzet. Hanem plebs és populus. A jobbágyoknak az volt a neve: misera plebs contribuens. Magyarul: „Szegény adózó nép”. A nemesnek az volt a neve: populus Verbőczyanus. Magyarul úgy mondhatnók: „Verbőczy nemzetségei”. Ama nagy napon egyesült, összefort a jogban és az intézményekben a plebs és a populus s az együlésből megszületett a fölséges magyar nemzet. Natio Hungarorum.

A köztudat e napnak nem ezt a történetét ünnepli. Nem azt, a mely Pozsonyban jött világra, a rendek utolsó országgyűlésén, — hanem azt, a melynek színhelye Pest volt.

dunk tehát Méltóságod és a tekintetes Gazdasági Egyesület becses figyelmét irányítani első sorban.

A zsili lovak kiválóan alkalmasak hegyes vidéken a személy és teherforgalom közvetítésére. Bosznia s Hercegovina megszállásakor a zsili lovak meredek ösvényeken a stratégiai célok előmozdítására kiváló sikerrel használtattak.

Ez a lófaj nemcsak határozottan nemesebb vonásokat mutat, hanem kiválóságának figyelemre méltó értékes előnyeivel rendelkezik. Szívós, kitartó, az itteni zord éghajlati viszonyokhoz teljesen acimatizálódott. Nem igényel gondos ápolást, fogatékosabb élelmezés mellett is jó erőben van. Szóval, értékes tenyésztési anyag, melyben szakértők megállapítása szerint az arabs-faj maradványai feltalálhatók, mely körülmény csakis úgy magyarázható meg, hogy a törökhódoltság alatt az itt tanyázott török lovasság ménei javították meg az akkori lóállományt és a nemes vérmaradványait örökölte a mai lóállomány. Csak-hogy mindinkább satnyul és elértéktelenedik ez a jó tenyészanyag; részint azért, mert az apaállatok kiválasztására megfelelő gond nem fordítható, amennyiben nincsen miből kiválasztani; még inkább azért, mert őslakosaink a lótenyésztést nem tekintik olyan gazdasági foglalkozásnak, mely boldogulásuknak jelentékeny forrását képezhetné.

Teljesen elhanyagolt lótenyésztésünk fellendítése érdekében gondoskodni kellene tehát megfelelő apaállatokról akként, hogy azokat a tenyésztők díjtalanul, vagy igen csekély díj mellett vehetnék igénybe kanczáik fedeztetésére. A tenyésztésre alkalmatlan magánméneket, sőt már a tenyészképeséget nem ígérő ménésiköket hatósági ellenőrzés mellett kikellene heréltetni. És e tekintetben az egész Zsilvölgyben teljesen egyöntetű és egységes intézkedés volna foganatosítandó, hogy az itteni kisbirtokosok a javukra és érdekükben tett intézkedések jótéteményének igénybevételére mintegy utalva lennének addig is, míg a megrögzött régi szokást levétközve belátnák, hogy boldogulásuknak milyen áldásos forrása az okszerű lótenyésztés.

Hogy ezzel nemzetgazdasági cél mozdítható elő, azt indokolni szükségtelen.

A sikerült csikók és a jó tenyészanyag díjazása szintén egyik hathatós rugója lenne a lótenyésztés fellendítésének.

Kötelezővé s anyagi segély-nyújtással is lehetővé kellene tenni a lóistállók építését és hatósági beavatkozás által is meg kellene akadályozni,

hogy a most rosszul is táplált állatok hideg esőben, hóban, fagyban a szabad ég alatt szenvedjenek, vagy olyan istállóban kinlódjanak, melyeknek teteje beázik s oldalán keresztül süvölt a szél. Almozásról, trágyakihordásról ezidőszent szó sincs. A senyvedő állatok hasig érő lueskos piszokban éheznek és fáznak.

Ilyen gondozás mellett, természetesen, a legjobb faj is elcsenevész, értéktelenné satnyul.

Főbb vonásaiban ismertettük lótenyésztésünk mizeriáit, hogy Méltóságodtól és a vármegye tekintetes Gazdasági Egyesületétől megfelelő orvoslást kérjünk.

A másik, kisgazdáink foglalkozási viszonyait tekintve nagyobb jelentőségű gazdasági ág: a marhatenyésztés, mely a legprimitívebb állapotban tengődik. E téren még több a tenni való és sokkal nagyobb feladatok teljesítése vár az intézkedésre hivatott faktorokra, amennyiben a létező tenyészanyag őslakosaink mostoha bánásmódja mellett annyira elcsenevészedett, hogy megjavítására gondolni is alig lehet. Előterbe lép tehát itt ama feladat, melyet „Hunyadvármegye mezőgazdasági bizottságának szervezése és ügyrendjéről 179/1894 sz. a. alkotott és a nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. Minister urnak 11.906—1895. sz. a. határozatával jóváhagyott szabályrendelet 1 §-a 7. pontjának az összes állattenyésztési ágazatok előmozdítására, különösen a tenyészállatok beszerzésére irányuló kötelező rendelkezése megszab.

A mostani értéktelen, satnya szarvasmarhafaj helyett a klimatikus viszonyoknak figyelembe vételével, olyan fajt lehetne itten sikeresen tenyészteni, melynek használata s értékesítése a tenyésztőkre is haszonnal járna s e mellett a községek és a nagy iparvállalatok fogyasztó telepeinek tej- és húsüksége is kielégítő nyerne. Mert, ha figyelembe vesszük, hogy mészárosaink, a Romániából becsempészett állatoktól eltekintve, a vágómarhának legnagyobb részét Hátszeg vidékéről importálják és, hogy a tejszükségletet még a vidéki behozatal is alig fedezi; nyilvánvalóvá lesz, hogy az okszerű marhatenyésztés fejlesztése elutasíthatatlan közszükségletet képez itt, hol az ipari munkásság rohamos haladásával éppen nem jár karöltve a mezőgazdasági tevékenység, melynek kifejlődésére épp úgy megvannak az alapfeltételek, mint amarra, csak-hogy itt nem érvényesült eddig az irányító, buzdító és példaadó akarat.

Elismerjük, hogy úgy a nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszterium, mint a hunyadvármegyei t. gazdasági egyesület megkísérelték e vidék kezdetleges, elhanyagolt állattenyésztését föllendíteni, de ennek a jóakaró kezdeményezésnek nem volt meg a kívánt sikere. Az okokat nem kutatjuk; csak a való tényállást konstatáljuk s rámutatunk ama félnomád jelenségre, hogy őslakosaink szarvasmarha-állománya télen, nyáron ki van téve az itteni zord éghajlat viszontagságainak, amihez még hozzájárul a rossz takarmányozás. És az így elcsigázott jószág az év háromnegyed részén nem lel száraz pihenő helyet, avagy a hóba s hideg sárba fekszik, ha a gyengeségtől s kimerüléstől már állani nem bír. Csoda-e, ha az így agyonkínzott állat elsatnyul, elértéktelenedik és se mezei munkára, se tejelésre, se husnak nem alkalmas.

Pedig ezt az állatkinzást könnyen meglehetne szüntetni. Módjában állana gazdaközönségünknek saját erdejéből nyerendő fából, vagy az itteni faiparvállalatoknál rendkívül jutányos áron, csaknem ingyen beszerezhető széleszkából s egyéb kisclejtezett, de egyébként használható faanyagokból istállót, színt, vagy más oly védő helyet készíteni, ahol az eső, hó s zivatar ellen védve, száraz enyhe helyen lehetne a jószág s nem gázolná a sárba az eléje rakott takarmányt és kevesebb élelemmel is jobb erőben lenne. Hatósági beavatkozás mellett is rá kellene szorítani őslakosainkat a szarvasmarhák téli istállózására. Erre nézve a 259—1894 k. gy. sz. a. alkotott vármegyei szabályrendelet, az 1894 évi XII. t. cikk idevonatkozó intézkedése és az 1879 évi XL. t. cikknek az állatkinzást tiltó és kihágásnak minősítő rendelkezése módot nyújt s szükség esetén való megfelelő alkalmazásával a közjó és az állattenyésztők érdeke mozdítható elő. A papok, tanítók s a községi- és körjegyzők a saját hatáskörükben szintén sikeresen közreműködhetnének őslakosaink paragon heverő munka ereje okszerű és czélutódatos kihasználásához. A saját értékének tudatára kell ébreszteni a minden tekintetben hátramaradt köznépet. Ehhez kérjük Méltóságod és a vármegyei t. Gazdasági Egyesület hathatós intézkedését.

Egy új generáció lépett az élet küzdő terére azóta, hogy a Zsilvölgyben az ipari munkásság feltárta ezrek és ezrek boldogulásának tárnait, de ebben a munkában a benszülött őslakosság nem vett és nem vesz részt. Azon a té-

Márczius 15-ike éjszakáján Irinyi József megírta a tizenkét pontot. Megírta azt a kiáltványt, melynek az volt a címe: „Mit kíván a magyar nemzet?” Mely magában foglalta újabb kori történetünk hőseinek hitvallását 1825 óta!

Márczius 15-ének reggelén talpon volt egész Pest. A tizenkét pont már kinyomtatva. Olvassa mindenki. A belváros utcáin sokaságok gyülekeznek.

Sok helyütt pillanatnyi szónokok támadnak. A nép éljenez s kalapját lengeti. Azonban az égboltot felhők takarják s a tavaszi eső ismételtlen megered. A tömeg nem veszle el kedvét, melynek vezérei: Petőfi, Jókay, Vasváry, Irinyi. Széthangzik a jelszó: menjünk a népgyűlésre a muzeum elé. Petőfi a reggeli órákban megírja híres riadóját: „Talpra magyar!” A népgyűlés összejön. Ott van 10 ezer ember. Esernyő alatt valamennyi. El is nevezi Széchenyi az eseményt parapléforradalomnak.

Mindegy. A népgyűlést megtartják. A tizenkét pontot elfogadják s megalakítják a küldöttséget, a mely a tizenkét pontot fölviszi Pozsonyba, hogy átadja a nemzet országgyűlési vezéreinek: Kossuthnak, Batthyányinak, sőt magának a nádorispánnak is.

Ime: Ez történt Pesten márczius 15-én. Fényes és ragyogó fellobbanása a magyar szellemnek. De a tűz már régóta égett s Pozsonyban, a karok és rendek szívében is égett.

A nagy nap vezéreit ismerjük. Nevőket egyaránt

örzi a történelem és a hagyomány. A legelsőek egyike, Jókay még ma is él.

De kikből állott hát a tábor?

A muzeum kertje akkor valamivel nagyobb volt, mint most. Azóta a körül jávára lemetseztek belőle pár száz négyszöglet. Fákka sem volt ugye tele, mint most. Szobroknak, virágágyaknak hírük sem volt. Az a díszes vaskerítés sem volt meg. A Sándor-ucca, Eszterházy-ucca és Muzeum-ucca felől korhadt, rongyos deszka kerítéssel volt körülveve. De azért a népgyűlés még se foglalt el nagyobb tért, — csak a homlokzat és fölépése előtti kis mezőt töltötte meg a sokaság. Az uccai közlekedést éppen nem akadályozta.

A város lakossága egészen más volt mint most.

A városnak nem hétszáz ezer lakossága volt, hanem csak nyolcvanezer. Brda nem számított. Annak német népe és hivatalnok serege száz mértföldnyire fektült Pestől és a nemzeti mozgalmaktól.

Zsidó nem lakott Pesten. Alig egy-két család. A zsidók kíváncsi s könnyen hevülő serege nem szaporíthatta a sokaságot.

Szociálisták és asztaltársaságok nem voltak. Öszsebeszésre ötvenezer embert, mint most, a közterre ki nem állíthattak. Czéhek voltak ugyan, de azok csak ünnepi napra seregeltettek össze.

A polgárok, kertészek, tehenészek, mezőgazdák, kézművesek nagyrésze német volt; — Petőfi, Jókayra, országgyűlésre semmit se adott; — hogy a magyar nem-

zet mit kíván, azzal semmit se törődött; — egy pont vagy tizenkét pont, neki az egészen mindegy volt. Sváb volt, tót volt, kucseber volt; a magyar beszédből egyetlen szót se értett. Mégis volt tábor.

Néhány száz jurátus és fiatal ügyvéd. A véletlenül itthon maradt. A jurátusok nagy része Pozsonyban volt a királyi tábla mellett az országgyűlésen.

A vármegyei háza maga kiállított vagy ötven főnyi sereget. Kemény magyar volt az egész.

A magyar czéhek örege-apraja elment a népgyűlésre. A csizmadia, szücsök, a magyar szabók, a molnárok, a kálvinisták el nem maradtak volna a világtól se.

Az írók, költők, tudósok, hírlapírók, tanárok akkor magyarok voltak mind. Azok teljes számba jelentek meg s az egyetemi fiatalaságból nem maradt el talán egyse számra nézve felánni sem volt ugyan, mint ma, de ott volt s egyetlen szent érzés uralma alatt volt az egész fiatalaság.

„A pesti ifjak!”

Ez volt a márczius 15-iki népgyűlés hivatalos neve. Az országgyűlésen nem is nevezték másként az egész mozgalmat. A pesti ifjak kiáltványa; így ismerték a tizenkét pontot. A népgyűlést természetesen nem jelentették be semmiféle rendőrségnek. Se elnököt, se jegyzőt nem választottak; se rendőrt, se más ott nem hallgatodott. A hol jurátus és egyetemi fiatalaság nagy számban volt, ott nem is volt tanácsos a rendőrségnek kelletlenkedni. A legmagasabb állami tekintélyt, rendet, csendet, biztonságot megőrizni elég volt a megyei alispán: Nyári Pál.

Bizony más világ volt, mint a mai!

ren kell tehát tevékenység kifejtésére serkenteni és utalni, melyen veleszületett hajlamánál fogva érvényesülhet. Ez a mezőgazdaság, az állattenyésztés. Ebben a foglalkozási körben kifejtett akció értékes tartalommal tölthetné ki az ipar és kereskedelem által alkotott keretet. Ezt a tartalmat kell előteremteni, hogy az erőerőnyok vetekedő igyekezete a megvetett szilárd alapon kiépítse itt a magyar nemzeti kultúra védőbástyáját s a természet mérhetlen kincsével megáldott végvidék a nemzeti közvagyonosodást sikeresen előmozdítsa. Fell kell rázni, ki kell emelni a közöny lethargiájából azt az erővel, értelemmel és munképességgel megáldott elemet, mely nem ismeri a munka áldását s meddő tétlenségben tresped. Pedig a talaj, melynek kultiválására rátermésséggel bír, gazdagon kamatozna a ráfordított munka értékét.

Mit lehetne és kellene tenni, annak részletezésébe nem bocsájtkozhatunk egy felterjesztés keretében, de e vázlat hű képét mutatja az észlelt bajoknak, melyeknek szanálására kérjük Meltóságodat és a mezőgazdasági érdekek állandó gondozására hivatott törvényhatósági szervezetet.

Midőn még annak bizonyítására, hogy a Zsilvölgyben az állattenyésztés nemcsak hogy lépést nem tart az ipar és kereskedelem fellendülésével, hanem határozottan stagnál, — felemlítjük, hogy az itt igen korlátolt mértékben tenyésztett sertésfaj, külső alakja és sörteje után ítélve még nagyon hasonlít őseire: a vaddisznóra. A sertés állomány nemesítése érdekéből megfelelő tenyészkánok beszerzését s azok kihasználásának megkönnyítését tartjuk kívánatosnak, a mi csakis Meltóságod és a bölcs vezetése alatt áldásosan működő felettes hatóságunk jóakaró támogatása mellett lenne eredményesen megvalósítható. Továbbá, hogy a juh faj megjavítására sem történt ezideig semmi s az ma is oly csenevész, miut évszázadok előtt lehetett: — rámutattunk ama fogatkozásokra, hiányokra, melyeknek szanálása Hunyvármegye mezőgazdasági bizottságának szervezése és ügyrendjéről alkotott (L. dik) szabályrendelet értelmében első sorban a mezőgazdasági érdekek állandó gondozása céljából alkotott bizottság feladatát képezi. A mezőgazdasági foglalkozásnak egy másik ága: a gyümölcstenyésztés szintén szép haszonnal járna itt, de ez is teljesen el van hanyagolva, holott több értékes gyümölcsfaj termelésére ugy a talaj, mint az éghajlat teljesen alkalmas. Ezeknek a gyümölcsfajoknak a tenyésztését szükséges volna hatósági intézkedéssel, példáulással s buzdítással lehetővé tenni s előmozdítani. Szerény véleményünk szerint a Zsilvölgy községei, amennyiben faiskolák létesítésére s fentartására különben is kötelezve vannak, arra volnának kötelezendők, hogy községi faiskolák fentartásáról évi költségvetésünkben gondoskodjanak s kiscgazdáinknak jutányosan, vagy díjtalanul kellene a termőképességet ígérő nemes gyümölcsfa-csemetéket rendelkezésünkre bocsájtani, a kik, ha belátnák a gyümölcstermelés hasznát, nem hevertetnék parlagon a faültetésre alkalmas földjeiket.

Meltóságos Főispán Ur!

Minden, bárhonnan jövő támogatásnál többet ér és sokkal szebb gyümölcsöt érlel az önmunka, az öntudatos és céltudatos törekvés. De itt alapot kell teremteni, hogy az egymás támogatására hivatott tényezők feladatukat teljesíthessék. És az itteni sajátos viszonyok között csak megfelelő irányítás és támogatás mellett fejleszthető a mezőgazdaság, az állattenyésztés arra a fokra, hogy az ipari munkásság révén elért sikerek biztosítása és továbbfejlesztése érdekében hatékonyan érvényesülhessen. — stb.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Márczius 15. Petrozsényben.** Nemzeti színi falragaszok jelzik a legtöbb ház falán, hogy nagy nap előtt állunk. Nagy betűk hirdetik a megtartandó hazafias ünnepség műsorát. Mindenütt édes magyar szóval, csengő magyar dallal és igaz hazaszeretettel áldoznak a haza oltárán. Örömmel hangsúlyozzuk, hogy az egyesült testületekhez a bányaaftizti olvasóköri is csatlakozott.

— **A vulkáni bányatelepi iskola I—V. osztályu tanulói** márczius 15. ének évforduló napját ez évben, mint legelső alkalommal az alábbi tárgysorozattal ünneplik meg, mely ünnepélyre a szülők és tanügybarátokat meghívja Vass Imre az iskola tanítója.

1. Hymnus. Éneklik az I—V. osztályu tanulók. 2. Hymnus. Irta: Kócsosy Ferencz. Szavalja: Erdélyi Ida V. oszt. tanuló. 3. Mi a haza? Irta: Majthényi Flóra. Szav.: Lenárd Gizella III. o. tan. 4. A kis honfi. Irta: Pósa Lajos. Sza.: Baróti József II. o. tan. 5. Honfidal. Éneklik az I—V. oszt. tanulók. 6. Szentelt hantok. Irta: Komócsy József. Szav.: Lobstein M. és Csiki J. III. o. tan. 7. A legszebb nap. Irta: Versényi György. Szav.: Oprisa Anna ism. isk. tan. 8. Nemzeti dal. Irta: Petőfi Sándor. Szav.: Pesenyánszki József V. o. tan. 9. Nemzeti dal. Talpra magyar! Éneklik az I—V. oszt. tan. 10. Rövid alkalmi beszéd. Tartja: Vass Imre tanító. 11. Gondolatokat őseinkre. Irta: Pósa Lajos. Szav.: Erdélyi Frigyes III. o. tan. 12. Előre. Irta: Tóth Kálmán. Szav.: Podrahsky Mátyás és Pesenyánszky J. V. oszt. tan. 13. Kossuth nótája. Irta: Gulyás József. Szav.: Löwy Lipót IV. oszt. tan. 14. Kossuth Lajos azt üzenté. Éneklik az I—V. oszt. tanulók.

— **A petrozsényi kisdudóv f. hó 14-én megnyílik.**

— **Külön vonatok** Petrozsény és Lupény között. Ismét egy nagyfontosságú, Petrozsény és a Zsilvölgy kulturális haladását nagy mértékben elősegítő áldásos intézmény közeli megvalósulásáról van szó. A magyar államvasutak aradi üzletvezetője Stankovits Miklós ur közölte Andreics bányatanácsos urral, hogy már legközelebb új vonat összeköttetést fog létesíteni Lupény és Petrozsény között a tanulók számára, egy mint az Piski és Déva között történt. E szerint reggel 7 órakor fog egy egy vonat Lupényból indulni, mely az iskola idő kezdetére 8 órára Petrozsénybe fog érkezni. Az üzletvezető ur ezen nagy horderejű újításának célja az, hogy az itteni gimnáziumunkba, és a zarda felsőbb leányiskolájába Lupény, Vulkán és környékéről bejárassanak a tanulók, kik azután a dél után 4 óra 12 perczkor induló vonattal ismét hazatérhetnek. Hogy ez annál könnyebben valóra válhasson és még a legszegényebb viszonyok között élő szülők tehetséges gyermekei is itt Petrozsényben tovább folytathassák tanulmányaikat egész évre szóló tanuló bérletjegyek fognak kiadni olyan olcsó áron, hogy még a legszegényebb tanuló is meg tudja az évi jegyet váltani. A gimnáziumba járó tanulók közül azok, kik magukkal hoznak ebédet, az étkezésre a gimnázium egyik terme fog átengedtetni, amint ez eddig is történt a Petrilláról, Lonyáról bejáró tanulókkal. Sőt értesültünk arról is, hogy humanusan érző fáradhatlan tevékenységű bányagazgatónk, tervbe vette ez alkalomra azt is, hogy egy létesítendő étkezőben a szegényebb tanulók igen olcsón kaphassanak kívánatra meleg ételket. Azt hiszszük, hogy vidékünk kulturális haladásának minden igaz barátja őszinte örömmel fogja venni e hírt.

— **Népszerű tudományos előadások Petrozsényben.** A petrozsényi casino választmánya márczius havi ülésében Andreics János elnök indítványára elhatározta, hogy jövőben, havonta népszerű tudományos előadások tartassanak. Az előadások szervezésére Andreics János, Dr. Schulek Jenő és Priváry Géza választmányi tagok kéreltek föl. A tervezet szerint addig is míg az új impozáns gimnáziumi épület elkészül, hol e célra igen alkalmas nagy terem lesz, egy ideig a társulati vendéglő villanyvilágítással berendezett nagy termében lesznek az előadások. Minden hóban más és más aktuális és érdekes témát fognak a szervező bizottság által felkért szakképzett egyének feldolgozni, hogy a meghívott intelligens közönség, hölgyek és férfiak előtt, a tárgy ne csak érthető, hanem élvezetes is legyen és egy kellemesen és hasznosan eltöltött óra emlékével távozhaszan mindenki. Az előadások tárgyait felváltva történeti, földrajzi, természettudományi, irodalmi, bányászati, tanügyi, társadalmi, technikai, egészségügyi stb. érdekesebb témák fogják képezni tekintettel a helyi viszonyokra is. Az előadások érdekességének fokozására fognak szolgálni a témáknak megfelelően bemutatandó vetített képek, kísérletek s különféle szemléltető eszközök. A nagyérdemű előadások már legközelebb megfognak kezdődni, a melyekre minden egyes alkalommal meghívók lesznek kibocsájtva.

— **Himen.** Kádár József petrozsényi m. kir. posta-és táviratízt f. hó 19-én d. u. 4 órakor esküszik örök-hűséget Petrozsényben Kaufman Gizella kisasszonynak.

— **Új bányarvos.** A Bottenstein Samu elhalálásaival megüresedett petrozsényi bányatársulati orvosi állásra a Salgótarjáni Kórházban részenyújtást központi igazgatósága Nesztör Kálmán marosújvári bányarost nevezte ki.

— **A reformátusok ünnepe** Petrozsény és vidékén. Abból az alkalomból, hogy a Britt, külföldi, bibliai terjesztő társaság elérte humánus működésének 100-ik évfordulóját, Petrozsény és vidékén a reformátusok templomaiban ünnepi istentiszteletek tartattak; Lupényben Kósa Mihály Petrozsényben pedig Priváry Géza lelkesek mondtak tanulságos, a nevezetes nap jelentőségét méltató nagyszabású beszédeket. Érdekes tudni, hogy ez a hatalmas Britt társaság a bibliát egészben 65 nyelven, részben pedig 375 nyelven fordította le. Afrikában nem kevesebb mint 40 ezer négernek van biblijája.

— **A képviselőválasztói jogosultság** törvényes szabályozása céljából szükséges statisztikai adatok gyűjtése a folyó hó 16-ikától 30-ig végzendő összeírás alkalmával eszközölhetik. Az összeírást több kiküldött eszközzel Petrozsény községnek kerületekre bocsátott kül- és belterületén. Helyen levőnek tartjuk ezúton is figyelmeztetni a közönséget, hogy az összeírásnak semmi más célja nincsen, mint a választói jog reformjához szükséges adatgyűjtés. Népünk legbecesebb alkotmányos jogának igazságos, méltányos és észszerű megállapíthatása szempontjából az összes 20 éven belüli magyar honos férfi összeírati mindazoknak az adatoknak felvételével, melyek a kérdés megoldásánál figyelembe jöhetnek. Eltérő magyarázatok, vagy az összeírás alkalmából keletkezőtő téves híresztelésekre való tekintettel szükségesnek tartottuk olvasóinkat a folyó hó 16-án megkezdendő összeírás céljára nézve tájékoztatni.

— **Sikerült mozgófényképek** láthatók mártól kezdve a Kossuth téren felállított kinematografiában. A tulajdonos anyagiakat nem kimélve, hogy a műsort minél élvezetesebbé tegye, egészen újdonság számba menő érdekes képekkel rendezte be magát. Szorakoztató mutatóvanyait a nagyközönség minden nap megtekintheti.

— **Gazdak, ha nagy terméshez akarnak jutni,** Mauthner-féle magvakat vessenek. Idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, Mauthner Ödön és kir. udvari magkereskedése Budapest, Rottenbiller-utca 33, mindenkinek ingyen megküldi. A kitünően tisztított, legnagyobb csiraképességgel bíró, fajtisza magvak árai alacsonyok. Különösen fölemlítendők az impregnált takarmányrépamagvak és a legnemesebb gabnafélék dús választéka.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Főmunkatárs: Fekete József.

HIRDETÉSEK:

Egy amerikai gyorsfőző és egy háztartási mérleg ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tülhamazott raktárból világhírű s kiválóságukért általánosan kedvelt mexikói ezüst-áruimat és pedig:

6 drb.	mexikói ezüst asztali kés,
6 "	" " " evővillát,
6 "	" " " evőkanalat,
12 "	" " " kávéskanalat,
6 "	" " " kiváló desszertkést,
6 "	" " " desszertvillát,
1 "	" " " mexikói ezüst levesmerítő kanalat,
1 "	" " " tejmerítőt,
2 "	" " " eleg. szalon asztali gyertyatartót.

46 drb. összesen 6 frt. 50 krajczár.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképen egy amerikai gyorsfőzőt és egy szavatosság mellett pontosan működő 12 1/2 kiló hordképességgű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságért és kiváló minőségeért 25 évi jótállást vállalnak. Sztéküldés a pénz előleges megküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból:

Scheffer D. Sándor

Budapest, VIII., Bezerédy-utca 3. sz.

1—12

Eladó.

Petrozsényben a Kossuth-téren a kinematográf mellett lévő hajóhinta olcsó árban eladó, mivel a tulajdonosnak három üzlete van és igen nehéz utazni vele. Bővebben értekezni lehet naponta a tulajdonosnál.

Magyar Királyi
Államvasutak
Üzletvezetőség Aradon.
5597 szám.

Pályázati hirdetmény.

A petrozsény-livazény-lupényi h. é. vasut rész-
rényársaság megbízása folytán a magyar királyi állam-
vasutak aradi üzletvezetősége a petrozsény-lupényi vo-
nalom és ennek alább megnevezett állomásain létesít-
endő magasepítmenyi munkák végrehajtására nyilvános
versenytárgyalást hirdet.

Az előállítandó magas építmények a következők:

A) Livazény állomáson.

- 1 drb. felvételi épület bővítése és átalakítása,
- 1 „ földszintes kettős őrház,
- 1 „ kettős őrházi melléképület,
- 1 „ egyrekeszű gazdasági udvar,
- 1 „ őrházi sütő kemence,
- 1 „ „ kut,
- 2 „ váltóóri bódé,
- 1 „ munkás árnyékszék,
- 1 „ szabadon álló pince 3 rekeszszel.

B) Alsó-Barbatyén állomáson.

- 1 drb. felvételi épület bővítése és átalakítása,
- 1 „ őrház megtoldása szolgálati helyiséggel,
- 1 „ egyes őrházi melléképület,
- 1 „ anyag kamra,

C) Vulkán állomáson.

- 1 drb. lakóház öt lakással,
- 1 „ felvételi épület bővítése és átalakítása,
- 1 „ földszintes kettős őrház,
- 1 „ áruraktár meghosszabbítása,
- 1 „ őrház kibővítése kettős őrházzá,
- 4 „ egyes őrházi melléképület,
- 1 „ kettős őrházi melléképület,
- 1 „ egy rekeszű gazdasági udvar,
- 1 „ két rekeszű „
- 3 „ őrházi sütő kemence,
- 1 „ házi kut,
- 1 „ őrházi kut,
- 2 „ váltó ór bódé,
- 2 „ munkás árnyékszék,
- 1 „ szemét verem,
- 1 „ anyag kamra.

D) Lupény állomáson.

- 1 drb. lakóház öt lakással,
- 1 „ egyállású mozdonyosin és hozzá tartozói,
- 3 „ egyes őrházi melléképület,
- 2 „ két rekeszű gazdasági udvar,
- 4 „ őrházi sütő kemence,
- 2 „ váltóóri bódé,
- 2 „ munkás árnyékszék,
- 2 „ szemét verem,
- 1 „ szabadon álló pince 3 rekeszszel.

E) A folyó pálya mentén.

- 1 drb. őrház szolgálati helyiséggel,
- 1 „ őrházi sütő kemence,
- 1 „ „ kut,
- 1 „ egyes őrházi melléképület.

A költségcsökkentés, a szerződéselvezet, az ajánlati
minta, a pályázati feltételek, valamint az 1887-ben ki-
adott általános és részletes feltét-füzetek Aradon a
magyar királyi államvasutak üzletvezetőségének pályá-
fentartási osztályában a hivatalos órák alatt 10 korona
lefizetése mellett átvethetők és a vonatkozó tervek
megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1904 évi március hó
30-án déli 12 óráig kell benyújtani, alulírott üzletve-
zetőség általános osztályánál.

Az ajánlatok egy koronás, az ajánlat mellékleteit
ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és
a következő felirattal kell benyújtani:

„Ajánlat a petrozsény-livazény-lupényi h. é. va-
suton létesítendő magasepítmenyi munkákra.“

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis
1904 évi március hó 29-én déli 12 óráig 7000, azaz
hétézer korona bántpénzt kell a magyar királyi állam-
vasutak aradi üzletvezetőségének győjtőpénztáránál akár
készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapi-
rokban letenni.

A bántpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem
csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam sze-
rint számíthatnak, de névértéken felül számításba nem
vétnének. Csak idejekorán beérkezett írásbeli aján-

latok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. A távirati
uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Pos-
ta útján beküldött ajánlatok és bántpénzek tértí-
vevényen adandók fel. Az ajánlatok feletti döntés
határideje e pályázati határidőtől számított négy hétben
állapítatik meg, a bántpénzek visszaadása pedig a
döntéstől számított 8 napon belül eszközöltetik.

Aradon, 1904 évi március hó 1-én.

A petrozsény-livazény-lupényi h. vasut részvénytár-
saság nevében:

A Magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.
(Utányomás nem díjazatik).

5 koronáért

küldök 4½ kiló (kb. 50 drb.) kevéssé megsérült finom nyhe

pipere-szappant

rózsa, lilimtej, orgona, ibolya, rezed, jázmin és gyöngy-
virágból szépen összeválogatva. A pénz előzetes meg-
küldése, vagy utánnvétellel küldi:

Scheffer D. Sándor

Budapest, VIII. ker., Bezerédy-utca 3 szám.

Értesítés. Mint képesített ácsmester a legju-
tányosabb árak mellett elfogadok helyben és vi-
déken e szakmába vágó mindennemű munkát a
legkisebb háztól a legmagasabb épületig. Minden
munkámért a legszigorubb felelősséget válllok.
A becses megkereséseket várom Petrozsényben
a Hurdu Áron örmester ur lakásán.

Tisztelettel:

K. Balogh István

képesített ácsmester.

Egy vagon széna.

Eladó nagyon jó minőségű és jó időben ké-
szült egy vagon széna.

Puj, 1904. március 5.

Sass Dániel.

Eladó széna.

Circa 2000, kettő ezer métermázsza prima minő-
ségű, 1903 évi termésű, réti széna eladó. Közvetlen a
vasuti állomás mellett.

Értekezhetni: a tulajdonos **E. Hertzeg Győző**
földbirtokossal Tótesd, u. p. Hátszeg.

Dupla villanydelejes kereszt vagy csillag

D. R. G. M. 88503. sz.

gyógyit és felüdít jótállás mellett: köszvény, reuma,
asthma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzugás, nehéz
hallás, epilepsia (eskór), idegesség, étvágytalanság,
sápkor, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza, vala-
mint minden idegbetegségnél. Azon beteg, aki 88503.
sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem
gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már
semmisem használt, ott kérem az én készülékemet
megkísérlet; megvagyok győződve, készülékem biztos
hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona,

idült betegségeknek alkalmazandó

A kis készülék ára 4 korona,

könnyebb betegségeknek alkalmazandó.

A központi elárúsítóhely szétküld utánnvétellel vagy
előleges fizetéssel a bel- és külföld részére.

Scheffer D. Sándor

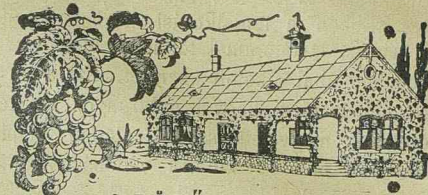
Budapest, VIII., Bezerédy-utca 3 sz.

1—12

Tejes-bárányokat,

frissen ölje 5 kiló súlyban bármely posta-állo-
másra darabonként **5 koronáért** szállit **Incze**
Gyula, székely-túro-gyára **Baróth**.

Ny. Figuli Antal gyorssajtóján Petrozsény.

SZÖLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és
kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj al-
kalmas, (bár mind kuszó természetű) mert na-
gyobb része ha megnő is, termést nem hoz, e-
zért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol
lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven
ellátják házukat az egész szőlőérés idején a
legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem
s nincsen oly ház, melynek fala mellett a leg-
csekélyebb gondozással felvehető nem volna,
ezenkívül más épületeknek, kerteknek, keríté-
seknek stb. a legremekebb dísz, anélkül, hogy
legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre
használható részekből. Ez a leghaladatosabb
gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes
fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bér-
mentve küldetik meg, aki címét egy levele-
zőlapon tudatja. Cím:

Érmeleki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya,
u. p. Székelyhid.

7—20

Unghváry

László

(Csegedi) 300 holdas bór-
termő szőlőtelepének, továbbá
gyümölcs- és szőlőiskolájának
árjegyzéke megjelent, hol 3 krajczár-
tól lefelé nemes csemeték, 2 forinttól
lefelé sima és gyökerező szőlővesszők;
továbbá — 16—18 forinttól lefelé saját-
termésű rendkívül finom újborkap-
hatók Ezenkívül mindenféle gyümölcsfa-
vadoncz, akác- és gleditschia-csemeték
Tessék árjegyzékét (borról is)
kérni.

Hitelt nyujtok

1—2—3 évre (kamattól): városok, községek, me-
gyék, vízszabályozó társulatok, mérnöki hivatalok,
szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes
testületeknek.

A hitelnyújtás szőlővesszőre és borra nem vonatkozik.

Ritka alkalom

épületeknek cseréppel való befödésére.

Alulírott építési vállalkozó elvállalja bár-
mely épületnek a legkitünőbb **Bohn-féle** cserép-
pel való befödését a legjutányosabb árak és fi-
zetési feltételek mellett **részlet fizetésre is**.

Bővebb felvilágosítást nyujt

Sándor József,
építési vállalkozó

Petrozsény, Mátyás-utca saj. ház.

2—4